

Suunnitelma Pietarsaaren seudun ilmastostrategian toteuttamiseksi

2021–2030

Kruunupyyn kunnassa

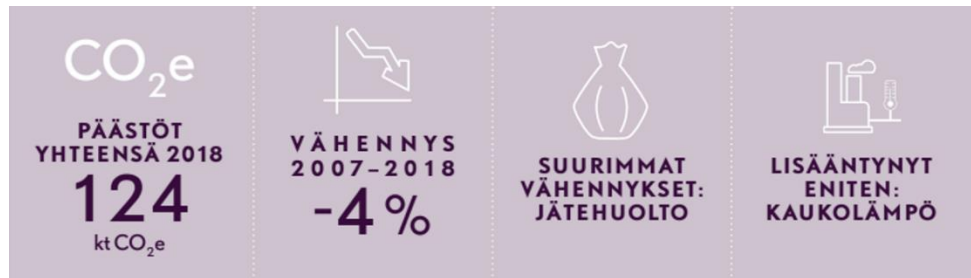
KRONOBY KOMMUN
KRUUNUPYYN KUNTA

Sisällysluettelo

1 Suunnitelman tausta.....	2
2 Tavoite ja tavoitteiden asettaminen.....	4
3 Osastokohtaiset toimenpiteet	6
3.1 Yleinen toimiala.....	6
3.1.1 Yleinen toimisto.....	6
3.1.2 Vapaa-aikatoimisto	7
3.1.3 Kirjasto	9
3.1.4 Kansalaisopisto.....	10
3.1.5 Taloustoimisto.....	11
3.2 Sivistyssektori	12
3.3 Tekninen toimiala.....	14
3.3.1 Tekninen toimisto.....	14
3.3.2 Rakennusvalvonta	16
3.3.3 Ympäristökanslia	16
4 Ilmastotietoisia toimenpiteitä, joita jo tehdään.....	18
5 Vuosikello vuodelle 2022.....	20
6 Toimenpiteiden seuranta ja arviointi.....	22

1 Suunnitelman tausta

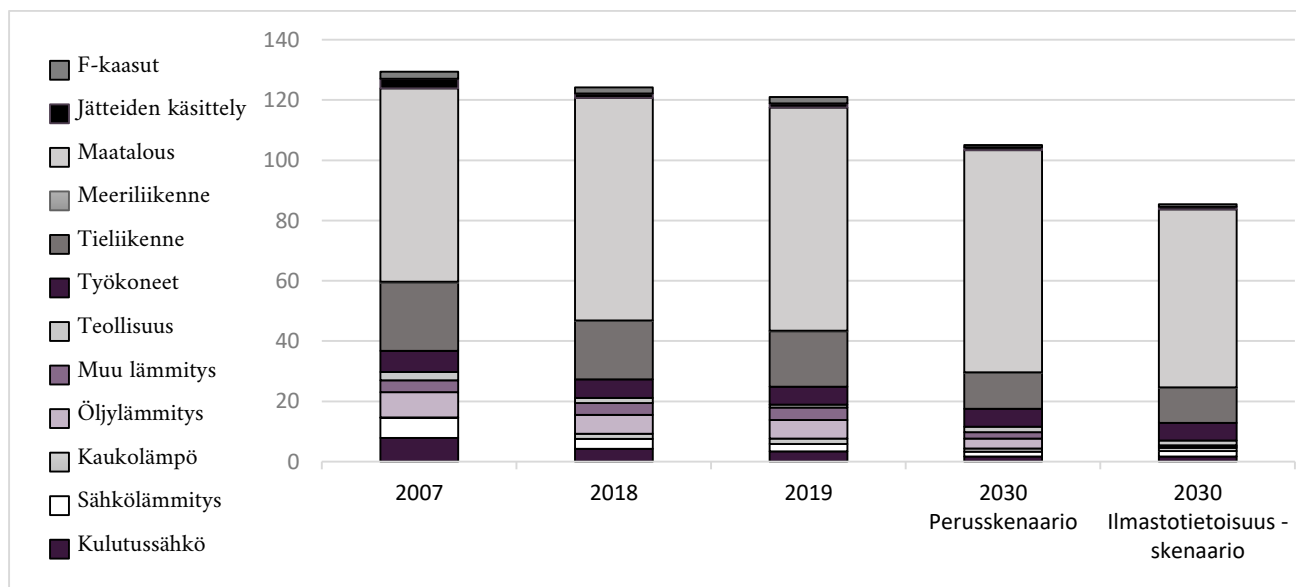
Tämä suunnitelma on tehty seudullisen *Ilmastotietoisia yhdessä* –ilmastostrategian seurauksena. Pietarsaaren seutu on laatinut strategian vuosille 2021–2030. Tämän suunnitelman kautta Kruunupyyn kunta haluaa konkreettisella tavalla asettaa omat tavoitteet ilmastotoimilleen, jotka ylittävät seudulliset tavoitteet.

Yhteenvedo Kruunupyyn päästöistä vuonna 2018. Lähde: *Ilmastotietoisia yhdessä*, 2021.

Pietarsaaren seudun strategiasta ilmenee, että maatalous, liikenne ja lämmitys ovat suurimpia syitä Kruunupyyn kasvihuonekaasujen päästöille vuonna 2018. On kuitenkin huomioitava, että päästöjen kaukolämmön osuuden kasvu on syntynyt öljylämmityksen osuuden vähenemisen seurauksena.

Seuraavassa kaaviossa esitellään tarkempi yhteenvedo Kruunupyyn päästöistä. Kaavio esittelee myös kaksi mahdollista tulevaisuudenskenaariota: nk. perusskenaario kuvailee tilannetta 2030, mikäli nykyinen trendi koskien päästöjä jatkuu, kun taas ilmastotietoinen skenaario kuvailee tulevaisuutta, jonka voimme saada, jos turvaudumme lisätoimiin. Seuraavalla sivulla kaavion yksittäiset arvot ovat luvuissa.

Kaavio vuosikohtaisista päästöistä Kruunupyyn. Lähde: *Ilmastotietoisia yhdessä* -liite, 2021.

Päästö	2007	2018	2019	2030 <i>Perus- skenaario</i>	2030 <i>Ilmasto- tietoinen</i>
Käytösähkö	7,9	4,2	3,4	1,7	1,7
Sähkölämmitys	6,7	3,3	2,4	1,6	1,8
Kaukolämpö	0,1	1,7	1,8	1,0	1,1
Öljylämmitys	8,3	6,3	6,2	3,3	0,4
Muu lämmitys	4,0	3,9	4,2	2,2	0,4
Teollisuus	2,7	1,7	0,9	1,8	1,6
Työkoneet	7,1	6,2	6,0	5,9	5,9
Tieliikenne	22,6	19,4	18,3	12,0	11,6
Vesiliikenne	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1
Maatalous	64,2	73,8	74,1	73,8	59,1
Jätehuolto	3,2	1,5	1,4	0,9	0,9
F-kaasut	2,3	2,0	2,1	0,8	0,8
Yhteensä	129,3	124,0	120,9	85,3	65,6
Päästövähennys				-19,8	-19,8

Kruunupyyn vuosittaiset päästöt luvuissa. Lähde: *Ilmastotietoisia yhdessä* -liite, 2021.

Haluamme tietenkin tavoitella ilmastotietoista skenaariota: siksi tarvitaan lisätoimia, jotka määritellään tässä suunnitelmassa. Ajatuksena on, että suunnitelma elää ja päivitetään vuosien mittaan: tämä, jotta voimme kuntana reagoida muutoksiin ja, ennen kaikkea, lisätä uusia ideoita. Suunnitelmamme tarkoituksena ei ole ainoastaan päästöjen vähentäminen, vaan haluamme toimenpiteillä edelleen parantaa ilmastotietoisten ja kestävien työtapojen soveltamista kunnassa.

Suunnitelma ja toimenpiteet tulee arvioida vuosittain varmistaaksemme, että suuntamme on oikea. Samoin saavutetut tavoitteet tulee kirjata vuosittain – tämä jotta voidaan esittää jo tehdyt toimenpiteet sekä kannustaa edelleen kehittämiseen.

2 Tavoite ja tavoitteiden asettaminen

Kunnan tavoitteet rakentuvat SMART Goals -tavoitteisiin:

S = specific	Mitä haluamme tarkalleen saavuttaa?
M = measurable	Miten tiedämme onnistuneemme?
A = accepted	Onko tavoite saavutettavissa ja realistinen?
R = relevant	Millä tavalla autamme kuntaa?
T = time-bound	Koska tavoitteen tulee olla saavutettu?

Smart Goals –tavoitteemme otetaan huomioon Pietarsaaren seudun mallissa (katso seuraava taulukko). Tässä suunnitelmassa taulukkoa on tosin muokattua siten, että *Vastuussa oleva osapuoli* –sarake puuttuu – sen sijaan tehdään osastokohtaiset taulukot toimenpiteistä, joista kyseessä oleva osasto vastaa.

Tavoite	Vastuussa oleva osapuoli	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
SMART-tavoitteiden asettaminen (katso yllä)	Osasto	Määrä (yksikköä kohden) tai kyllä/ei -väite	Vuosi tai vuosiväli, esim. 2022 tai 2022–2025	1, 2 tai 3 tähte:

Tavoite-malli lainattu Pietarsaaren seudun strategiasta *Ilmastotietoisia yhdessä*.

Arvioitu teho mitataan tähdissä, jotka vastaavat sitä vaikutusta, joka toimenpiteellä olisi kyseessä olevaan osastoon – ei suhteessa muihin osastoihin. Kolme tähteä tarkoittaa, että toimenpiteellä on suuri vaikutus osaston ilmastoalanjäljen vähenemiseen, kun taasen yksi tähti tarkoittaa pientä vaikutusta vähenemiseen. Ajatuksena on, että tähdet toimivat toimenpiteiden tukena, joita osaston tulee priorisoida.

Toteutus ilmoitetaan joko vuosina tai vuosivälinä. Molemmissa tapauksissa edellytetään kuitenkin, että tavoite on edelleen saavutettu 2030 – vaikka toteutus olisi esim. 2025 tai 2022–2025. Toisin

sanoen: jos toimenpiteenä on esimerkiksi järjestää vuosittainen tapahtuma tietyn aiheen parissa ja toimenpiteen toteutus on 2022–2025 tulee tapahtuma järjestää vuosittain myös 2026–2030.

Nykyiset ehdotukset tavoitteiden asettamiseksi on työstetty tiiviissä yhteistyössä kaikkien osastojen kesken. Pyrimme siihen, että kaikki osastot ovat osallisia ja osallistuvat suunnitelman ilmastotoimenpiteiden toteuttamiseen: tämä, jotta voidaan varmistua siitä, että toimenpiteet ovat realistisia ja, että ne varmasti toteutetaan.

3 Osastokohtaiset toimenpiteet

Seuraavaksi esitellään ne toimenpiteet, joihin Kruunupyyn kunta ryhtyy saavuttaakseen Pietarsaaren seudun yhteisen ilmastostrategian tavoitteet. Toimenpiteet esitellään osastokohtaisesti sen osaston alla, joka vastaa luetelluista toimenpiteistä kunnassa. Niillä toimialoilla, jotka on jaettu useampaan osastoon, toimenpiteet on jaettu erillisiin taulukkoihin sen osaston mukaan, joka vastaa toimenpiteistä.

3.1 Yleinen toimiala

Yleinen toimiala käsittää yleisen toimiston, taloustoimiston, vapaa-aikatoimiston, kirjaston ja kansalaisopiston. Nämä tehtäväalueet pyrkivät kaikki kehittämään kuntaa elinvoimaiseksi ja palveluhenkiseksi, jolla on toimiva peruspalvelu koko kunnan alueella ja monipuolinen elinkeinoelämä. Kunnan asukkaille annetaan palvelua tehokkaasti ja taloudellisesti.

Yleisellä toimialalla työskentelemme vähentääksemme ilmastojalanjälkeä vähentämällä paperin käyttöä tuntuvasti ja ottamalla käyttöön verkkopohjaisen HR-ohjelman.

3.1.1 Yleinen toimisto

Yleinen toimisto vastaa siitä, että kunnan toiminta ja hallinto tehdään asianmukaisesti ja hallituksen tavoitteiden mukaan. Antaa kunnan asukkaille tarvittavan tiedon ja palvelun huomioiden kunnan kaksikielisyyden.

Yleisen toimiston suurin panostus ilmastojalanjäljen vähentämiseen on vähentää tuntuvasti paperin käyttöä ja pitää täysin paperittomia kokouksia.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Erillinen jäteastia muoville otetaan käyttöön Kunnantalolla.	Jäteastia käytössä: kyllä/ei	2022	★
Työntekijöille järjestetään kimppekampanja.	Kampanja toteutettu: kyllä/ei	2022	★
Sähköiset allekirjoitukset otetaan käyttöön TWebissä vähentääksemme paperinkulutusta.	Sähköinen allekirjoitus käytössä: kyllä/ei	2022	★★
Paperittomat kokoukset: Säästääksemme paperia ja tulostuskustannuksia esityslistoja tai pöytäkirjoja ei tulosteta eikä lähetetä.	Postitse lähetettyjä esityslistoja ja pöytäkirjoja: kyllä/ei	2022–	★★★
Kunta tukee työntekijöitään pyörän hankinnassa.	Mahdollisuus tukeen: kyllä/ei	2023–2025	★
Jäljelle jäänyt ruoka myydään tai annetaan koulujen/päiväkotien henkilöstölle.	Mahdollisuus jäljelle jääneen ruoan myyntiin: kyllä/ei	2025–2030	★★
Arkistointi digitalisoidaan kokonaan tai osittain laissa määritellyn mukaisesti paperinkulutuksen vähentämiseksi.	Sähköisten arkistointipalveluiden käyttö: kyllä/ei	2030	★★★

3.1.2 Vapaa-aikatoimisto

Vapaa-aikatoimisto vastaa nuoriso-, kulttuuri-, liikunta- ja hyvinvointityöstä kunnassa. Vapaa-aikatoimisto työskentelee yhdessä kirjaston, kansalaisopiston ja kolmannen sektorin kanssa luodakseen monipuolisen ja merkityksellisen vapaa-ajan, joka tuo terveyttä ja hyvinvointia kuntalaisille.

Vapaa-aikatoimisto työskentelee ilmaston ja kestävästä ajattelun parissa tuomalla säännöllisesti esille kestävyden teemaa konkreettisella tavalla sosiaalisessa mediassa ja erilaisten tapahtumien kautta.

Vapaa-aikatoimisto kannustaa myös kiertotalouteen sekä kävelyyn ja pyöräilyyn, kun se on mahdollista sen sijaan, että käyttäisi esim. autoa.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Sisältöä sosiaaliseen mediaan, jossa sekä yksityisiä että kunnallisia kirjanvaihtohyllyjä/-laatikoita markkinoidaan.	Julkaistujen sisältöjen määrä	2022–	★
Kolme julkaisua kunnan sosiaalisessa mediassa aiheesta kestävä kehitys (kestävän kehityksen –viikon aikana).	Julkaistujen sisältöjen määrä	2022–	★
Huomioidaan vuosittain kestävä kehityksen –viikko esimerkiksi tapahtumalla, kilpailuilla tai muulla yleisellä ohjelmalla.	Kestävä kehityksen –viikko huomioitu: kyllä/ei	2022–	★
Kannustaminen kiertotalouteen ostamalla vähintään yhden uuden välineen kirjastoon lainattavaksi sekä seurata tilastoa välineen lainauksesta.	Ostettujen välineiden määrä ja välineiden lainausmäärä	2022–	★★
Luontopolkujen kunnossapidon tukeminen järjestämällä vuosittain tapaamisia luontopolkuaktiivien kanssa, jakamalla tukia sekä ilmaisia opasteita.	Tapaamisten määrä, jaettu tukisumma sekä opasteiden jako: kyllä/ei	2022–	★★
<i>Vuoden työmatkapyöräilijä –palkinnon jako.</i>	Palkinto jaettu: kyllä/ei	2022–	★★
Järjestetään roskienkeräystalko nuorisovaltuuston kanssa.	Talko toteutettu: kyllä/ei	2022	★★★
Järjestetään vuosittain pyöräilykampanja kunnan henkilöstölle, kuntalaisille ja koululaisille yhdessä sivistyssektorin kanssa kannustaakseen kestävämpään liikennemuotoon.	Toteutettujen kampanjoiden määrä	2022–2025	★★

Jaetaan vuosittain kestävän kehityksen - palkinto.	Jaettujen palkintojen määrä	2022–2025	
Järjestää toistuvia suurkirppiksiä.	Toteutettujen suurkirppisten määrä	2022–2025	
Vuosittainen vähennys tulosteiden määrässä.	Tulosteiden määrän vähennys prosenteissa vuosittain	2022–2030	
Hankitaan yleisiä sähköpyöriä lainaukseen/vuokraukseen.	Ostettujen sähköpyörien määrä	2023–2030	
Ostetaan sähköä tuottava pyörä, jotta lisätään tietoa energiankäytöstä.	Ostettujen pyörien määrä	2023–2030	

3.1.3 Kirjasto

Kirjaston toiminta on ilmastotietoista jo itsessään: annetaan mahdollisuus lainata kirjoja sen sijaan, että ostetaan omia, sama kirja voidaan lukea useamman kerran eri henkilöiden toimesta. Kestävä kehitys on kirjaston toiminnan ydin: esimerkiksi kirjoja ei pääsääntöisesti muoviteta kunnan kirjastoissa.

Pääkirjasto sijaitsee Kruunupyyn keskustassa ja sivukirjastot sijaitsevat Alavetelissä ja Teerijärvellä. Myös kirjastoauto toimii liikkuvana kirjastona ja käy säännöllisesti alueilla, jotka sijaitsevat kaukana pääkirjastosta ja sivukirjastoista. Kirjastoauto toimii korvaamattomana yhteyslinkkinä kunnan kolmen kirjaston välillä sen kuljettaessa viikottain suuren määrän kirjalaatikoita kirjastojen välillä.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Kirjastoautoa markkinoidaan organisaation sisällä pienempien tavaroiden kuljetusvaihtoehtona eri kunnanosiin.	Markkinointi tehty: kyllä/ei	2022	★
Kestävän kehityksen –tapahtuma järjestetään joka kolmas vuosi kirjastoissa kaikille 3–5 – vuotiaille varhaiskasvatuksessa.	Tapahtuma järjestetty: kyllä/ei	2023, 2026, 2029	★★
Kestävän kehityksen –viikon aikana järjestetään vuosittain yhteinen kestävän kehityksen –tapahtuma yhdessä kansalaisopiston kanssa.	Tapahtuma järjestetty: kyllä/ei	2022–2030	★★★

3.1.4 Kansalaisopisto

Kruunupyyn kansalaisopisto on Kruunupyyn kunnan opisto ja toimii kaikissa kolmessa kunnanosassa. Toimintaa hallinnoi Kvarnen kuntayhtymä ja kansalaisopiston toimisto on Kruunupyyn kansanopistolla.

Kansalaisopisto järjestää kursseja ympäri kuntaa ja pyrkii järjestämään kursseja eri kylissä, jottei kurssille osallistuvien tarvitse ajaa pitkiä matkoja kursseille. Kestävän kehityksen ajatus on toiminnassa keskeistä: käytännön kursseilla uudelleenkäytetään materiaaleja, esim. vanhoista farkuista valmistetaan mattoja ja vanhat huonekalut saavat uuden elämän restauroinnin kautta. Opinto-opas painetaan ympäristöystävälliselle paperille.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Kestävän kehityksen –viikon aikana järjestetään vuosittain yhteinen kestävän kehityksen –tapahtuma kirjaston kanssa.	Tapahtuma järjestetty: kyllä/ei	2022–2030	☆☆☆
Järjestetään etäkursseja, jotta osallistujat voivat osallistua kursseille kotoa.	Etäkursseja järjestetty: kyllä/ei	2022–2030	☆☆☆
Järjestetään vuosittain kursseja kiertotaloudesta ja kestävästä kehityksestä.	Kursseja järjestetty: kyllä/ei	2022–2030	☆☆☆
Sähköinen allekirjoitus otetaan käyttöön vähentääkseen tulosteita.	Sähköinen allekirjoitus käytössä: kyllä/ei	2030	☆☆

3.1.5 Taloustoimisto

Taloustoimisto hoitaa kunnan taloutta koskevat tehtävät. Nämä käsittävät muun muassa tilinpäätöksen laatimisen ja tilastot sekä palkanmaksun. Taloudellinen kestävyys on keskeinen teema taloustoimiston toiminnassa.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Uusi palkka- ja HR-järjestelmä otetaan käyttöön paperimäärän vähentämiseksi (esim. matkalaskut ja poissaolojen hakemukset).	Ohjelma käytössä: kyllä/ei	2023	☆☆☆
Vuosittainen kampanja mahdollisuudesta vaihtaa e-laskuun.	Toteutettu kampanja: kyllä/ei	2022–2025	☆☆
Ilmastostrategian toimenpiteet otetaan kunnan talousarvioon ja seurantaan tilinpäätöksessä.	Ilmasto-strategia mainitaan talousarvioissa ja tilinpäätöksessä: kyllä/ei	2023–2025	☆☆

3.2 Sivistyssektori

Kruunupyyn kunnan sivistyssektori työskentelee tietoisesti kestävän koulutuksen puolesta. Ilmastovaatimusten saavuttamiseksi on otettu esille neljä painopistealuetta, jotka on tietoisesti nostettu esille kunnan kaikissa kouluissa, esikouluissa ja päiväkodeissa.

Nämä neljä painopistealuetta tarkoittavat panostusta seuraaviin asioihin:

1. ATK-laitteet
2. Ulkopedagoginen toiminta
3. Kestävät kuljetukset
4. Kestävä työskentelytapa henkilöstölle, lapsille ja opiskelijoille.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Kunnassa tehdään paikallinen opetussuunnitelma Eco-Schools -ohjelmaan. Eco-Schools on maailmanlaajuinen ohjelma, joka työskentelee kestävien koulujen puolesta.	Toteutettu: kyllä/ei	2022–2024	☆☆☆
Kierrätetään leluja, pelejä ja palapelejä varhaiskasvatuksen eri yksiköiden välillä, jotta edistämme kiertotaloutta.	Kierrätetyt lelut: kyllä/ei	2022–2025	☆☆
Järjestetään vuosittain pyöräilykampanja kunnan työntekijöille, kuntalaisille ja koululaisille yhdessä vapaa-aikatoimiston kanssa kannustamaan kestävämpään kuljetusmuotoon.	Toteutettujen kampanjoiden määrä	2022–2025	☆☆
Kunnan opettajat hankkivat uutta tietoa ja opetustapoja osallistumalla ilmastoa koskeviin jatkokoulutuksiin.	Toteutettujen jatkokoulutusten määrä	2022–2025	☆☆
Järjestetään vuosittain toistuvia teemakokonaisuuksia lapsille ja oppilaille kestävästä kehityksestä ja luonnon monimuotoisuudesta, esim. kuinka tärkeää	Vuosittainen selvitys siitä kuinka teema on tukenut	2022–2025	☆☆☆

on säästää paperia, vettä ja ympäristöä. Kokonaisuudet käsittävät esimerkiksi hyönteishotellien ja linnunpönttöjen valmistusta.	oppilaiden uutta tietämystä.		
Yksi oppitunti ympäristökasvatuksessa vuosittain 3-, 6- ja 9-luokkalaisille Ekoroskin kanssa muun ympäristökasvatuksen lisäksi.	Luokka 3 osallistunut: kyllä/ei, luokka 6 osallistunut: kyllä/ei, luokka 9 osallistunut: kyllä/ei	2023–2025	
Hankitaan <i>Vihreä lippu</i> –sertifikaatti kunnan kaikille kouluille. Sertifioinnin vaatimuksena on, että koulu toiminnassaan käsittelee ilmastokysymyksiä pitkäjänteisestä ja tulossuuntautuneesta näkökulmasta.	Koulujen määrä, joilla on vihreä lippu	2022–2027	
Nostetaan koulukuljetusten toimittajien vaatimuksia hankintavaiheessa (esim. korkeammat euro-standardit ja sähkökäyttöiset ajoneuvot).	Korkeammat ympäristövaatimukset: kyllä/ei	2027	
Oppilaita kannustetaan kampanjoiden kautta tulemaan kouluun ja koulusta kävellen tai pyörällä sen sijaan, että käyttäisi linja-autoa tai taksia.	Kampanjoita toteutettu: kyllä/ei	2022–2030	
Sovelletaan ulkopedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa sekä kaikissa esikouluissa ja kouluissa sekä kehitetään oppimispolkua ulkopedagogiikassa.	Varhaiskasvatus osallistuu: kyllä/ei, esikoulut osallistuvat: kyllä/ei, koulut osallistuvat: kyllä/ei	2022–2030	
Investoidaan vähintään yhteen opetusvälinelaukulliseen ATK-välineitä vuosittain.	Uusien opetusväline-laukullisten määrä	2023–2030	

3.3 Tekninen toimiala

Tekninen toimiala käsittää teknisen toimiston, rakennusvalvonnan ja ympäristötoimiston, joilla kaikilla on läheistä yhteistyötä. Toimiala vastaa kestävän infrastruktuurin ylläpitämisestä kunnassa.

3.3.1 Tekninen toimisto

Tekninen toimisto vastaa kunnan teknisten palveluiden toteuttamisesta. Mm. rakentaminen ja rakennusten, teiden, viheralueiden ja liikuntapaikkojen ylläpitäminen kuuluvat vastuualueeseen. Toimisto vastaa myös maankäytön suunnittelusta sekä valvoo rakentamista kunnassa.

Tekninen toimisto työskentelee ilmastojalanjäljen vähentämiseksi luomalla aktiivisesti energiaa säästäviä ratkaisuja. Olemassa olevien rakennusten tekniset ratkaisut käydään läpi ja parannetaan tai uusitaan. Kaikessa rakentamisessa huomioidaan ympäristöystävälliset ja kestävät ratkaisut. Infrastruktuurin suunnittelu ja luominen pyrkivät parantamaan edellytyksiä kevyelle liikenteelle ja ympäristöystävällisten polttoaineiden käytölle.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Pyörä korjataan ja otetaan henkilökunnan yhteiseen käyttöön.	Pyörä käytössä: kyllä/ei	2022	★
Ilmastoputkien lisäeristys Kunnantalon kylmävintillä vähentääkseen lämmityskustannuksia ja energiankulutusta.	Hanke toteutettu: kyllä/ei	2022	★
Ulkovalaistuksen sääntely.	Sääntely toteutettu: kyllä/ei	2022	★★
Tehdään ja otetaan käyttöön pitkäaikainen suunnitelma rakennusten kunnossapidossa.	Pitkäaikainen suunnitelma käytössä: kyllä/ei	2023	★★★
Hankitaan pyörämittareita, jotka laskevat ja ilmoittavat ohikulkeville kuinka moni pyöräilee alueelle.	Sijoitettujen mittareiden määrä.	2024	★

Kunnan nykyisen pakettiauton vaihto ympäristöystävälliseen ajoneuvoon.	Toteutunut: kyllä/ei	2024	
Ilmanvaihdonsäätö kiinteistöissä, jotta vähennetään lämmityskustannuksia ja energiankulutusta.	Rakennusten määrä, jossa säätö on tehty	2022–2025	
Tiesuunnitelman teko ja kävely- ja pyörätien toteutus Murikan-Backändan välillä.	Suunnitelma tehty: kyllä/ei, toteutettu: kyllä/ei	2022–2028	
Bensiinikäyttöiset koneet ja työkalut vaihdetaan akkukäyttöisiin energiankulutuksen vähentämiseksi.	Ostettujen akkukäyttöisten työkalujen/koneiden määrä	2022–2030	
Hankitaan aurinkopaneeleja, jotta edistetään puhdasta sähköä sekä vähennetään sähkökustannuksia.	Kokonaisvaikutus asennetuista aurinkopaneeleista	2022–2030	
Latausasemien rakentaminen sähkökäyttöisille ajoneuvoille.	Rakennettujen asemien määrä	2022–2030	
Pyöräpysäköinnin kehittäminen.	Rakennettujen katollisten pyöräpaikkojen määrä	2022–2030	
Hehkulamput vaihdetaan LED-lamppuihin (sisävalaistus) energiankulutuksen vähentämiseksi.	Vaihdettujen lamppujen määrä	2022–2030	
Hehkulamput vaihdetaan LED-lamppuihin (tievalaistus) energiankulutuksen vähentämiseksi.	Vaihdettujen lamppujen määrä	2022–2030	
Luodaan edellytykset tuulivoimalan perustamiseen.	Rakennettujen tuulivoimaloiden kokonaisvaikutus	2022–2030	
Tiesuunnitelman teko ja kävely- ja pyörätien toteutus valtatie 8:lle välille Kokkola-Kruunupyy-Edsevö.	Suunnitelma tehty: kyllä/ei, toteutettu: kyllä/ei	2023–2030	

Vähentää energiankulutusta 10 %:lla verrattuna lähtötilanteeseen 2021 tekemällä rakennuksista energiatehokkaampia.	Muutos prosenteissa	2030	
--	---------------------	------	---

3.3.2 Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta valvoo ja myöntää kunnan rakennuslupia. Ympäristöystävällisen rakentamisen vaatimukset ja kiinnostus kasvavat, ja rakennusvalvonnalla on tärkeä rooli ympäristöystävällisen ja kestäväen rakentamisen edistämässä koko kunnassa. Tärkeä osa tätä on huolehtia, että eri viranomaisten vaatimukset täytetään, esim. energiatehokkuuden vaatimukset.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Sähköinen rakennuslupaprosessi.	Sähköinen palvelu käytössä: kyllä/ei	2023–2025	

3.3.3 Ympäristökanslia

Ympäristökansliassa hoidetaan kunnalliselle ympäristöviranomaiselle kuuluvat tehtävät, kuten lupien, ilmoitusten ja lausuntojen käsittely sekä neuvonta, valvonta ym. Tehtävät hoidetaan enimmäkseen konttorityönä, mutta koostuvat myös kenttäkäynneistä ja tarkastuksista. Ympäristöhuolto työskentelee turvatakseen kunnan asukkaille terveellisen, viihtyisän ja edistävän sekä luonnontaloudellisesti kestäväen elinympäristön.

Tavoite	Mittari	Toteutus	Arvioitu vaikutus
Luoda kampanja luontotyypeistä vapaaehtoistyön edistämiseksi.	Kirjoitettujen sisältöjen määrä	2022	★
Tiedotuskampanja haitallisista vieraslajeista pidetään sosiaalisessa mediassa lisätäksemme kansalaisoppia sekä edistääksemme talkoopanostuksia.	Kirjoitettujen sisältöjen määrä	2022–	★
Kunnan haitallisten vieraslajien kartoitus.	Kartoitus tehty: kyllä/ei	2022–2024	★
Vesistöjen kunnostus.	Kunnostettujen vesistöjen määrä	2023–2030	★
Toimenpiteitä tehdään vuosittain vieraslajien leviämisen estämiseksi ja biodiversiteetin edistämiseksi.	Torjuttujen m ² määrä	2022–2030	★★
Kukkaniittyjen perustaminen pölyttäjille. Niityillä on infotauluja yleisölle.	Kukkaniittyjen määrä	2023–2030	★★
Tehdään Metso-sopimus: Metsolla tarkoitetaan erityisten metsien vapaaehtoista suojaa biodiversiteetin edistämiseksi.	Metso-sopimusten pinta-ala	2023–2030	★★
Osallistuminen Helmi-ohjelmaan: Helmi-elinympäristöohjelma vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja auttaa uhanalaisia luontotyyppejä.	Helmi-ohjelmaan sisältyvien kohteiden määrä	2023–2030	★★
Perustetaan ja hoidetaan luontotyyppejä sekä tiedotetaan näistä yleisölle.	Perustettujen luontotyyppien määrä, kyltitys: kyllä/ei, sosiaalisen median sisältömäärä	2030	★★

4 Ilmastotietoisia toimenpiteitä, joita jo tehdään

Maaseutukunta, joka käänsi trendin on yksi visioista, jotka nostetaan esille Kruunupyyn strategiassa vuodelle 2030: ja jo nyt kunnassa tehdään monia ilmastotietoisia toimenpiteitä. Ne on lueteltu tähän alle vastuussa olevan toimialan mukaan.

Yleinen toimiala:

- Kunta on anonut ja osallistuu useampaan seudulliseen ilmastohankkeeseen.
- Kunta on siirtynyt sähköiseen kokoustenhallintaan.
- Luottamustointen henkilöt käyttävät kimppakyytejä kokouksiin.
- Tarjotaan mahdollisuus etätöihin esihenkilön suostumuksella.
- Office-paketti on otettu käyttöön yhtenä työkaluna, jota käyttää etätöissä yhteistyöhön.
- Kunnalla on kovat vaatimukset koskien keittiötoimintojen sopimuksia, ja joita seurataan säännöllisesti: vaatimuksia asetetaan mm. lähituotetulle ruoalle, luonnonmukaisesti tuotetuille tuotteille, vastuullisesti tuotetuille elintarvikkeille ja kausiruoalle.
- Ruokahävikki mitataan päivittäin ja tiedotusta käytetään hävikin vähentämiseen.
- Urheiluhallille unohtuneet, ehjät ja puhtaat vaatteet, joita ei ole haettu, lahjoitetaan kirppikselle.
- Kuntaan on ostettu käytettyjä, hyväkuntoisia urheiluvälineitä.
- Kirjastoissa ei pääsääntöisesti enää muoviteta kirjoja.

Sivistyssektori:

- Ulkoluokkahuoneita käytetään kouluissa vuosiluokilla 1–6.
- Ulkopedagogiikkaa käytetään varhaiskasvatuksessa ja esikouluissa.
- Ruokatilaukset tehdään viikottain, jotta vältetään ylituotantoa ja ruokahävikkiä.
- Järjestetään teemaviikkoja ruokahävikin vähentämiseksi.
- Vuosittain puutöissä rakennetaan linnunpönttöjä.
- Materiaalia uudelleenkäytetään puutöissä ja käsitöissä.
- Alavetelin koulu on Vihreä lippu -sertifioitu.
- Pyöräilykampanjoita järjestetään, jotta saadaan oppilaat pyöräilemään tai kävelemään koululle.
- Ådalenin koululla ja lukiossa on mahdollisuus käyttää lainapyöriä.
- Lukio käyttää lähestulkoon vain sähköisiä opetusvälineitä.

Tekninen toimiala:

- Kunnalle on myönnetty avustusta haitallisten vieraslajien torjuntaan ja lajien esiintymisen kartoittamiseen.
- Alavetelin koulu, esikoulu ja kirjasto on rakennettu ilmastotietoisesti ja siinä on aurinkopaneelit käytössä.
- Pyörätie Lentokentäntietä pitkin on valmistunut.
- Vanhan huonekalut lahjoitetaan ja/tai myydään.
- Ajoneuvoparkki on uudistettu paremmalle euro-standardille.
- Kaavoituksessa huomioidaan, ettei uusia rakennuksia sijoiteta alueille, joissa on tulvariski.

5 Vuosikello vuodelle 2022

Uusi vuosikello tulee tehdä siirryttäessä uudelle vuodelle. Vuosikellossa esitellään toimenpiteet, jotka kunnalla on tavoitteena toteuttaa toimintavuoden aikana.

Q1: tammikuu–maaliskuu

- Suunnitelma *Pietarsaaren seudun ilmastostrategia 2021–2030 Kruunupyyn kunnassa* aloitetaan.
- Kunnan luottamuselimet ottavat käyttöön paperittoman asianhallinnan.
- Avustusten jako luontopolkujen ylläpitoa varten.

Q2: huhtikuu–kesäkuu

- Suunnitelma *Pietarsaaren seudun ilmastostrategia 2021–2030 Kruunupyyn kunnassa* saadaan valmiiksi ja otetaan käyttöön.
- Korjataan pyörä ja henkilökunta ottaa sen käyttöön.
- Jaetaan *Vuoden työmatkapyöräilijä* -palkinto.
- Järjestetään kampanja mahdollisuudesta vaihtaa e-laskuun.
- Otetaan käyttöön sähköiset allekirjoitukset TWebissä.
- Uusi jäteastia kierrätettävälle muoville otetaan käyttöön Kunnantalon henkilöstöruokalassa.
- Kansallisella pyöräilyviikolla (6–15.5.2022) järjestetään pyöräilykampanja kunnan henkilöstölle, kuntalaisille ja oppilaille.
- Hyönteishotellien valmistus ulkopedagogiikassa ja/tai varhaiskasvatuksessa.
- Järjestetään roskienkeräystalko nuorisovaltuuston kanssa.
- Aloitetaan haitallisten vieraskasvilajien kartoitus ja torjuminen.
- Ostetaan uusia välineitä kirjastoon. Selvitetään mahdollisuuksia tilastointiin.
- Pidetään tapaaminen luontopolkuaktiivien kanssa.

Q3: heinäkuu–syyskuu

- Markkinoidaan kirjanvaihtohyllyjä ja -laatikoita.
- Kirjastoautoa markkinoidaan sisäisesti pienempien tavaroiden kuljetukseen eri kunnanosien välillä.
- Järjestetään tiedotuskampanjoita haitallisista vieraskasvilajeista ja luontotyypeistä.
- Kestävän kehityksen kampanja sosiaalisessa mediassa Kestävän kehityksen viikon aikana (26.9–2.10.2022).
- Kirjasto ja kansalaisopisto järjestävät yhteisen tapahtuman kestävästä kehityksestä Kestävän kehityksen viikolla.
- Järjestetään suurkirppis.

Q4: lokakuu–joulukuu

- Kunnantalon kylmäullakon ilmastointitilan lisäeristys saatetaan valmiiksi.
- Jaetaan kestävän kehityksen -palkinto.

Näiden neljänneskohtaisten toimenpiteiden lisäksi tulee vuosittain kirjata myös muut tässä suunnitelmassa mainitut, meneillään olevat toimenpiteet.

Selonteko tapahtuu vuodenvaihteessa.

6 Toimenpiteiden seuranta ja arviointi

Toimenpiteitä seurataan vähintään kerran vuodessa ja lisätään tähän suunnitelmaan. Seurannan yhteydessä tehdään yleinen suunnitelman arviointi, erityisesti toimenpiteistä.

Vuosittaisen selonteon tarkoituksena on osoittaa kehitystä, joka saadaan aikaan yksittäisten toimenpiteiden tavoitteiden täyttymisellä. Nostamalla esille asioita, joita jo teemme, toivomme voivamme kannustaa lisäkehitykseen.

